MAKTAB O‘QUVCHILARINING JISMONIY TARBIYASINI SPORTGA JALB ETISH: G‘OYADAN AMALIYOTGA

Keldiboyev Diyorbek Eliyor o‘g‘li - GDPI, Jismoniy madaniyat, 17-23 guruh talabasi

diyorbekkeldiboyev678@gmail.com

Naimjonov Humoun Ilyos o‘g‘li - GDPI, Jismoniy madaniyat, 17-23 guruh talabasi

naimjonovhumoin@gmail.com

Maqola sportga yo‘naltirilgan darslar metodikasining samaradorligi masalalariga bag‘ishlangan. arman maktab o‘quvchilarining jismoniy tarbiyasi. Unda muammolar yechimini topish natijalari va ularni amalga oshirish bo‘yicha yo‘l xaritasi ko‘rsatilgan.

Kirish. Hozirgi vaqtda ijtimoiy-siyosiy va Armanistonning iqtisodiy hayotiga yangi talablar qo‘yilmoqda, shu jumladan o‘sib kelayotgan avlodning jismoniy tarbiyasida.

Maktab ta’limini o‘zgartirish va innovatsiyalar doirasida ko‘plab mutaxassislar

jismoniy tarbiya sohasining rivojlanishi asosan ushbu sohaning sport bilan shug‘ullanishi bilan bog‘liq. Jarayonning [1]. Bu borada biz ham dars samaradorligini asoslab berdik.

arman maktab o‘quvchilarining jismoniy tarbiya darslarini sportlashtirish asoslari. Qolaversa, biz jismoniy tarbiyani sportlashtirishning turli jihatlari bir necha bor o‘rganilgan. maktab o‘quvchilari [2; 3 va boshqalar].

Ushbu tadqiqotning maqsadi bizning yutuqlarimiz va armanlarning protezlangan jismoniy tarbiya mafkurasini rivojlantirish istiqbollari

maktab o‘quvchilari. Tadqiqotning material va usullari: adabiyot manbalarini tahlil qilish, pedagogik kuzatuvlar, o‘lchovlar, pedagogik tajriba va boshqalar.

Tadqiqot natijalari. Bizning, shuningdek, xorijiy tadqiqotlarimiz aniqladi

maktab o‘quvchilarining sportlashtirilgan jismoniy tarbiyasining ko‘p jihatlari samaradorligi.Biroq, maktabda faqat an’anaviy darslar o‘tilishi ham oydinlashdi.

jismoniy tarbiyani tashkil etish uchun tegishli imkoniyatlar yo‘qligi sababli jismoniy tarbiyaning sportga yo‘naltirilgan jarayoni [4]. Biroq, bunda ham holat buning yechimi hisoblanadi. Bundan tashqari, so‘nggi paytlarda ko‘plab tadqiqotlar paydo bo‘ldi, ular shuni isbotladiki odatdagi jismoniy tarbiya darslari bolaning jismoniy rivojlanishiga kam yordam beradi. Maktab, o‘sayotgan organizmga aniq ta’sir ko‘rsatish uchun 45 daqiqalik mashg‘ulot yetarli emas, bevosita jismoniy mashqlarning o‘ziga atigi 30 daqiqa ajratilishini hisobga olsak, eng yaxshi holatda. Bundan tashqari, qandaydir differensiatsiya haqida gapirishning hojati yo‘q ta’lim oluvchilarga yondashuv - agar bola tug‘ma bo‘lsa, umumiy qabul qilingan me’yorlar mavjud jismonan baquvvat bo‘lsa, u "5" bahoga osongina o‘qiydi, agar bunday bo‘lmasa, bu ko‘pincha so‘nggi paytlarda jismoniy tarbiya o‘qituvchilari talablar chegarasini pasaytirishga majbur bo‘lmoqdalar. Maktab dasturi sport turlari bo‘yicha yiliga ma’lum soatlarni nazarda tutadi, bunda ular yiliga 5-6 ta sport turidan o‘tishga ulgurishlari kerak. Tabiiyki sportning hech bir turi bo‘yicha ko‘nikmalarni to‘plashga ulgurmaydilar, yuzaki bilim oladilar, lekin hech qanday mahorat emas. Jismoniy rivojlanish esa har qanday sport turi

bo‘yicha mashg‘ulotlarni kamida 3 marta tashkil etish orqali erishiladi haftasiga, davomiyligi kamida 1,5 soat [5].

Darhaqiqat, bu jiddiy muammo bo‘lib, uning samarali yechimi asosan sportga yo‘naltirilgan jismoniy tarbiyani amalga oshirish bilan bog‘liq: umuman jismoniy tarbiya darslarini o‘tkazish sifatini oshirish. Masalan, maktabda Surgut shahridagi 32-uyda 8 ta sport zali va 12 nafar jismoniy tarbiya o‘qituvchisi faoliyat yuritadi. Biroq, barcha maktablarda ham darslarni tashkil etish uchun o‘xshash imkoniyatlar mavjud emas.O‘quvchilar tanlagan mashg‘ulot turiga. Shu munosabat bilan ko‘plab mutaxassislar o‘quv-mashg‘ulot guruhlarini turli guruhlarga taqsimlash orqali ushbu muammolarni hal qilishni taklif etadilar.

Shahardagi sport inshootlariga shunday joylashtirilsinki, o‘quvchi ularning har birida

ta’lim muassasasi ortiqcha qiyinchiliklarsiz ushbu mashg‘ulotlarga qatnasha oldi [4].

Shahardagi BO‘SMga eng istiqbolli, "o‘rtacha" va ayniqsa jismonan zaif bolalarning o‘zlari tanlagan sport turiga kirish imkoniyati yo‘q. BO‘SM jismoniy jihatdan barcha xohlovchi bolalarni sport to‘garaklariga qabul qila olmaydi, ko‘pchilik maktablarda bolalar jismoniy tarbiya darslari bilan qanoatlanishga majbur. Sport inshootlari

ayrim mikrorayonlarda aholiga xizmat ko‘rsatishga mo‘ljallangan (stadionlar, sport zallari) mavjud emas, yirik sport majmualari esa asosan pullik bo‘lib, joylashgan.

uzoq [5].

Ye.D. Mitusova va T.I. Poluninalar tomonidan samaradorlikning ilmiy-uslubiy asoslari ishlab chiqilgan. umumiy o‘rta ta’lim muassasasi, sport maktabi va universitetning o‘zaro hamkorligi yunon-rim kurashi asosida jismoniy tarbiyani sportlashtirish tizimi. Qanday qilib loyiha faoliyati o‘rta ta’lim muassasalari negizida amalga oshirilgani oydinlashadi.

Guliston sh. maktablari Yu. O‘tkazilgan tajriba doirasida asosiy ko‘rsatkichlar baholandi.

ta’lim muassasasining jismoniy tarbiya va sport faoliyati, darajasi jismoniy tarbiya o‘qituvchilari va qo‘shimcha pedagoglarning kasbiy mahorati ta’lim, shuningdek, o‘quvchilarning jismoniy tayyorgarlik darajasi. Birida Institutlarning o‘quv dasturlari O‘zbekiston Respublikasi Ta’lim vazirligining umumta’lim maktablarida jismoniy tarbiya sportini joriy etishga qaratilgan maktablar. Tadqiqotchilarning ma’lumotlariga ko‘ra, jismoniy tarbiyani sportlashtirishni amalga oshirish maktab o‘quvchilarining jismoniy tayyorgarligini har tomonlama rivojlantirishga, sifatli rejalashtirish sharoitida sport bilan shug‘ullanishga motivatsiya va qiziqish asoslari

yunon-rim kurashi vositalaridan foydalangan holda o‘quv jarayonini tashkil etish. Sportda muvaffaqiyatga erishgan o‘quvchilar uchun bolalar sport maktabiga va "Jismoniy tarbiya" fani bo‘yicha eksternatga o‘tish ko‘zda tutilgan edi. Yunon-rim kurashi bilan shug‘ullanuvchilarning ommaviyligiga erishishda mualliflar sportning boshqa shakllaridan foydalanishni taklif qilishdi - "maktab sport klubi" yoki "maktab sport jamoasi" [6]. Ushbu muammoning shunga o‘xshash yechimini biz maktablarda taklif qilamiz. Shu nuqtayi nazardan, Buyuk Britaniyaga misol keltirish lozim, u yerda barcha sport turlari mashg‘ulotlar va sport tadbirlarini o‘tkazish uchun inshootlar bepul

umumta’lim muassasalariga taqdim etiladi [7]. Bu borada ham qiziqarli professorlar V.K. Balsevich va L.I. Latisheva tomonidan tashkil etilgan ilmiy tajriba, uning doirasida moddiy-texnika bazalari va kadrlar resurslari birlashtirildi. 6-va Guliston shahridagi umumiy o‘rta ta’lim maktablari [4]. Shuning uchun biz quyidagilarni amalga oshirish mumkin deb hisoblaymiz: bu misollar bilan ma’lum bir aholining alohida tumani: shahar yoki qishloqning barcha o‘quv va sport inshootlarining moddiy-texnik bazalari va kadrlar resurslarini birlashtirib, jismoniy tarbiya akademik darslari o‘rniga har xil sport turlari va boshqa o‘quv-mashg‘ulot guruhlari bo‘yicha sinfdan tashqari majburiy mashg‘ulotlarni tashkil etish. Ya’ni, sport mashg‘ulotlarini tashkil etishning sinf-dars turidan o‘quv-mashg‘ulot turiga o‘tish, garchi biz hozirgi jismoniy tarbiya darslari doirasida sport darslarini tashkil etishning samaradorligini ham asoslab bergan bo‘lsak-da.

Shu munosabat bilan hozirgi vaqtda biz sportlashtirilgan seksiyalarni joriy etdik.

basketbol, voleybol, shaxmat va boshqalar asosida jismoniy tarbiya mashg‘ulotlari,

Ushbu metodikani yanada ommalashtirish maqsadida, shuningdek, kontekstda

o‘quvchilarni jismoniy tarbiyalash texnologiyalarini takomillashtirishda biz bir necha bor

bolalar va o‘smirlarning sog‘lom va jismoniy tarbiyasi uchun tuman sport zallaridan oqilona foydalanish va inshoot qurish masalasi qo‘yilgan [9]. Yangi o‘quv yilidan boshlab ta’lim va fan vazirliklari bilan birgalikda ushbu texnologiyani joriy etish rejalashtirilgan. yana bir qancha umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida.

Shuni ham ta’kidlash kerakki, 2017-yilda bizning sa’y-harakatlarimiz bilan Armanistonning ikkita oliy o‘quv yurtida pedagogika va metodika mutaxassislari uchun "Maktab o‘quvchilari jismoniy tarbiyasini poetiklashtirish texnologiyasi" nomli magistrlik dasturi joriy etildi.

Ushbu kurs maktab yoshidagi bolalar organizmining morfofunksional o‘zgarishlarining o‘ziga xos xususiyatlari, maktab o‘quvchilarining harakat

qobiliyatlarini yoshga qarab rivojlantirish, takomillashtirishning innovatsion yo‘nalishlari bilan bog‘liq masalalarni o‘z ichiga oladi. Maktabda jismoniy tarbiya darslarining samaradorligi, harakatni poetiklashtirish muammolari maktab o‘quvchilarini tayyorlash. Ushbu dastur, shuningdek, quyidagilarni nazarda tutadi:

sport yo‘nalishidagi jismoniy tarbiyaning mafkuraviy asoslari, maktab jismoniy tarbiya darslarini sportlashtirish shartlari va imkoniyatlari Armaniston, sportga yo‘naltirilgan jismoniy tarbiya darslarining darajaga ta’siri ikkala jinsdagi maktab o‘quvchilarining jismoniy tayyorgarligi, salomatligi va individual xususiyatlari. Ushbu kurs tinglovchilari, shuningdek, maktabda sportlashtirilgan jismoniy tarbiya jarayonini tashkil etish xususiyatlari, ushbu jarayonni boshqarish muammosi, sportlashtirilgan jismoniy tarbiya darslarini amalga oshiruvchi o‘qituvchi-murabbiylarning kengaytirilgan funktsiyalari, shuningdek, maktab o‘quvchilarining sportlashtirilgan jismoniy tarbiya jarayonini rivojlantirish asoslari va tendentsiyalari bilan tanishadilar. Kurs oxirida yakuniy imtihon rejalashtirilgan.

Xulosalar. Shunday qilib, Armanistonda samaradorlik

maktab o‘quvchilarining jismoniy tarbiyasini sportlashtirish ilmiy asosga ega. Bu g‘oya

asta-sekin rivojlanmoqda, ammo an’anaviy darslardan sport darslariga yanada kengroq, tizimli o‘tish uchun davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash zarur. Bu boradagi sa’y-harakatlarimiz bilan ayni paytda tegishli ishlar olib borilmoqda.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1 Lubisheva L.I. Sportivatsiya v sisteme fizicheskogo vospitaniya: ot nauchnoy idei k

innovatsion amaliyotga: monografiya. - M.: NIS "Teoriya i praktika fizicheskoy kulturi i sporta," 2017 - 200 b.

2 Avanesov, E.Yu. Metodika sportivno oriyentirovannoy dvigatelskoy podgotovki shkolnikov: avtoref. dis.... qand. ped. nauk: 13.00.02. / E.Yu. Avanesov - Yerevan, 2014 - 24 s. (arman tilida). Avanesov E.Yu. Armyanskiy opit sportizatsii fizicheskogo vospitaniya shkolnikov / Molod ta.

olimpiyskiy dux / E.Yu. Avanesov // Zbirnik tez доповедей X Mejdunarodnoy konferensii. - K., 2017 -S. 223-224.

4 Lubisheva, L.I. Sportivatsiya v obsheobrazovatelnoy shkole / pod obsh. red. dok. ped. nauk, professor L.I. Lubышevoy.-M.: NITS "Teoriya i praktika fizicheskoy kulturы i sporta."-2009.-168 s.

5 Yermolayev S.A. Sportivatsiya fizicheskogo vospitaniya v shkole, v usloviyax realizatsii FGOS, na Yakutsk shahridagi 21-sonli BO‘SM misolida / S.A.

Yermolayev, G.B. Titiginayev // Ilmiy-uslubiy "Konsept" elektron jurnali. - 2016 - J. 30 - B. 29-32.

6. Mitusova Ye.D. Vzaimodeystviye obsheobrazovatelnogo uchrejdeniya, sportivnoy shkoli. i universiteta v sisteme sportizatsii fizicheskogo vospitaniya / Ye.D. Mitusova, T.I. Polunina // Jismoniy madaniyat: tarbiya, ta’lim, mashg‘ulot; FK: VOT, No1, 2019, s.14-16.